

JUDr. DAVID KARABEC
advokát

MONITORING SOUDNÍCH ROZHODNUTÍ 2012

leden 2012

ÚVOD

Rozhodovací činnost soudů (tzv. judikatura) se stále významnější měrou podílí na výkladu jednotlivých právních předpisů obsažených v našem právním řádu, a proto je nutné ji bedlivě sledovat. Judikatura pomáhá právní předpisy dovysvětlovat, upřesňovat a často také doplňovat, protože není v silách tvůrce právního předpisu postihnout všechny situace, ke kterým může v budoucnu při používání právního předpisu v běžném životě dojít. Judikatura se tedy významným způsobem podílí na kultivaci právního řádu a její závěry jsou nezřídka impulsem po zákonodárný sbor vedoucí ke změně právní úpravy. Znalost judikatury je tedy nezbytná pro správné pochopení účelu a smyslu právního předpisu a pro jeho správný výklad.

Přestože judikatura není v našem právním řádu obecně závazná, judikaturou vrcholných soudů České republiky (zejména Ústavního soudu ČR, Nejvyššího soudu ČR a Nejvyššího správního soudu ČR) jsou povinny se řídit všechny soudy České republiky a vzhledem ke skutečnosti, že ji vytváří největší právní autority ve svých oborech, jsou její závěry pro svou přesvědčivost a odbornost všeobecně přijímány právníkou a laickou veřejností.

Níže uvedená rozhodnutí vrcholných soudů České republiky byla zveřejněna v jejich databázích v měsíci lednu 2012.

TÉMA MĚSÍCE

Náklady právního zastoupení při vymáhání bagatelních pohledávek

Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 27. 12. 2011, sp. zn. IV. ÚS 2777/1

Společnost Bazcom, a.s., se na Ústavní soud obrátila se 163 ústavními stížnostmi proti jednotlivým rozsudkům Okresního soudu v Ústí nad Labem, přičemž před samotným okresním soudem tato společnost podala na 16 tisíc obdobných žalob cestou návrhu na vydání elektronického platebního rozkazu, povětšinou **proti černým pasažérům z titulu neuhrazeného jízdného v městské hromadné dopravě**. Jednalo se o pohledávky ve výši nezaplaceného jízdného (8 Kč a 14 Kč) a přírážky k jízdnému ve výši 1.000,- Kč. Tyto pohledávky byly společností odkoupeny od Dopravního podniku města Ústí nad Labem a okresní soud uložil povinnost tyto pohledávky žalovaným uhradit. Dále

však rozhodl o tom, že žalobce má nárok na náhradu nákladů řízení toliko ve výši 300,- Kč odpovídající výši vynaloženého soudního poplatku. Okresní soud tedy společnosti zastoupené advokátem nepřiznal náhradu nákladů řízení ve výši 7.920,- Kč včetně DPH. Proti těmto rozhodnutím brojila společnost podáním ústavních stížností. Ústavní soud prvních 57 ústavních stížností spojil ke společnému projednání a usnesením je pro zjevnou neopodstatněnost odmítl.

Ústavní soud konstatoval, že **neplatí teze, že odměna za zastupování advokátem v civilním řízení je sama o sobě a vždy nákladem potřebným k účelnému uplatňování nebo bránění práva.** Je tomu tak zpravidla, nikoli však vždy ve všech případech. Ústavní soud uvedl, že je v kompetenci obecných soudů, aby účelnost vynaložených nákladů posuzovaly. Jejich povinností je toliko řádně odůvodnit, proč ten který náklad řízení nepovažovaly za účelně vynaložený a proč jeho náhradu úspěšné straně sporu nepřiznaly. V tomto případě okresní soud konstatoval, že vymáhání pohledávek je předmětem podnikání společnosti, jež tak musí disponovat příslušným aparátem a znalostmi pro výkon této své a pro ni běžné agendy, že jde o velmi jednoduché typizované úkony podle vzorové žaloby, jež jsou generovány automatizovaně, nadto v orgánech společnosti se vyskytovala osoba s právním vzděláním a oprávněním k výkonu advokacie, takže nebylo účelné najímat k podávání žalob jiného advokáta.

Nepřiznání odměny soudnímu exekutorovi v exekučním řízení

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 19.1.2012, sp. zn. II. ÚS 3726/11

V tomto případě šlo o skutečnost, že **povinný uhradil pohledávku oprávněnému dříve, než mu bylo doručeno usnesení o nařízení exekuce.** Soudní exekutor přesto požadoval svojí paušální odměnu ve výši 3.000,- Kč s odkazem na § 6 odst. 3 vyhlášky č. 330/2001 Sb. Zatímco obecné soudy odměnu přiznaly, Ústavní soud rozhodnutí obecných soudů zrušil s tím, že v daném případě zohlednil skutečnost, že povinný plnil dobrovolně zcela mimo rámec exekučního řízení, ještě předtím, než se sám o exekuci dozvěděl tím, že mu bylo doručeno usnesení o nařízení exekuce. Protože již soudní exekutor nemohl vymoci nic, byla základem pro určení jeho odměny částka nulová. Z tohoto důvodu nebylo relevantní ani § 6 odst. 3 vyhlášky č. 330/2001 Sb. stanovící exekutorovi odměnu 3 000 Kč jako odměnu nejnižší. Tato částka by se mohla uplatnit jen tehdy, byla-li v exekučním řízení exekutorem vymožen alespoň nějaká částka.

Z OBČANSKÉHO PRÁVA

Přechod nájmu bytu v případě úmrtí nájemce

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 7.12.2011, sp. zn. 26 Cdo 2491/2010

Nejvyšší soud rozhodoval ve sporu, **zda přešel nájem bytu v případě úmrtí nájemkyně na osobu žijící v den její smrti (syna zemřelé) ve společné domácnosti** podle § 706 odst. 1 občanského zákoníku a interpretoval podmínku, která tento přechod nájmu umožňuje, a to podmínku, že spolužijící osoba nemá vlastní byt.

Skutkový stav spočíval v tom, že nájemkyně bytu zemřela a ke dni jejího úmrtí s ní v bytě bydlel její syn, ač byl v této době ženatý. Ke dni úmrtí matky měla manželka žalovaného syna ve výlučném vlastnictví rodinný dům, na němž vázlo věcné břemeno doživotního užívání pro rodiče manželky syna. Přestože rodiče v rodinném domě vyčlenili místnosti, ve kterých manželka syna žila, Nejvyšší soud zhodnotil, že tento stav se nedá klasifikovat pod pojem vlastní byt syna a zrušil rozsudky nižších soudů, které vyhověly určovací žalobě žalobce (vlastníka bytu) o tom, že nájem bytu zanikl. Nejvyšší soud podotkl, že výjimečně lze takto zatíženou nemovitost považovat za „vlastní byt“ ve smyslu § 706 odst. 1 občanského zákoníku, a to pokud je zřejmé, že věcné břemeno v dohledné (relativně krátké) době zanikne (např. uplynutím doby, na kterou bylo zřízeno, nebo na základě již uzavřené dohody o zániku věcného břemene, třebaže podle ní ještě nebyl proveden výmaz věcného břemene z katastru nemovitostí, apod.). Nejvyšší soud dále dodal, že je přitom bez významu okolnost, že některé místnosti nacházející se v rodinném domě rodiče manželky žalovaného syna umožnili užívat manželce žalovaného syna.

Vypořádání investic do předmětu podílového spoluvlastnictví

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.11.2011, sp. zn. 22 Cdo 3766/2011

Skutkový děj případu spočíval v tom, že žalobkyně a žalovaný vlastnili v podílovém spoluvlastnictví rodinný dům. Na návrh žalobkyně nižší soudy rozhodly o zrušení podílového spoluvlastnictví a příkázáním domu do výlučného vlastnictví žalovaného. Dále uložily povinnost žalovanému uhradit žalobkyni náhradu na její spoluvlastnický podíl včetně **vrácení investice žalobkyně do domu spočívající v opravě a zateplení fasády**, kterou poskytla po dohodě s žalobcem.

Nejvyšší soud se zabýval otázkou, kdy je taková investice jednoho spoluvlastníka splatná vůči spoluvlastníkovi, jehož spoluvlastnický podíl investicemi do společné věci zvýšil svojí hodnotu. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že investice vynaložené na základě dohody podílových spoluvlastníků či na základě rozhodnutí většinového spoluvlastníka jsou splatné již za trvání spoluvlastnictví a nikoliv až po jeho zrušení za předpokladu, že mezi nimi nebyla uzavřena dohoda jiná. Pro počátek běhu promlčecí doby je přitom rozhodná doba, kdy byly investice vynaloženy. Spoluvlastník se tak může domáhat úhrady investice u soudu do tří let od doby, kdy byla investice vynaložena, aniž by riskoval, že druhý spoluvlastník namítne promlčení tohoto nároku.

Námítka promlčení a její soulad s dobrými mravy

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29.11.2011, sp. zn. 25 Cdo 4221/2009

Žalobce se domáhal určení toho, že námítka promlčení vznesená žalovaným je v rozporu s dobrými mravy (§ 3 odst. 1 občanského zákoníku), když poukázal na to, že žalovaný jej ujišťoval o bezproblémovém nahrazení škody a následně situaci zneužil vznesením námítky promlčení v soudním řízení. Nejvyšší soud konstatoval, že **i přes sliby žalovaného žalobci nic nebránilo uplatnit svůj nárok včas (před uplynutím promlčecí doby) v soudním řízení** a okolnost, že příliš dlouho spoléhal na příslib žalovaného, neznámá, že vznesení námítky promlčení lze kvalifikovat jako výkon práva v rozporu s dobrými mravy.

Z PRACOVNÍHO PRÁVA

Okamžité zrušení pracovního poměru zaměstnancem

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 20.12.2011, sp. zn. 21 Cdo 4042/2010

Smysl § 56 písm. b) zákoníku práce (okamžité zrušení pracovního poměru zaměstnancem) spočívá v tom, že zaměstnanci umožňuje, aby mohl ihned (bez nutnosti rozvazovat pracovní poměr výpovědí) ukončit pracovní poměr u zaměstnavatele, který porušil povinnost vyplatit zaměstnanci za vykonanou práci mzdu nebo plat a který svou povinnost nesplnil ani v dodatečné lhůtě 15 dnů po splatnosti těchto práv, neboť nelze po zaměstnanci spravedlivě požadovat, aby pro takového zaměstnavatele, který tak významně porušil svou povinnost z pracovního

poměru, nadále pracoval. **Vznikne-li v pracovním poměru spor o to, zda zaměstnanec má právo na mzdu (plat) musí být řešen k tomu určenými právními prostředky, tedy podáním žaloby u soudu o zaplacení mzdy (platu).** Okamžité zrušení pracovního poměru podle § 56 písm. b) zákoníku práce je na místě teprve tehdy, není-li tu spor o právo a není-li zaměstnavatel schopen nebo ochoten uspokojit právo zaměstnance na mzdu (plat).

Pokud tedy zaměstnanec použil právní institut okamžitého zrušení pracovního poměru podle § 56 písm. b) zákoníku práce jako právní prostředek k řešení sporu se svým zaměstnavatelem o spornou část mzdy, takový postup odporuje účelu zákona, a tak je takové okamžité zrušení pracovního poměru podle § 39 občanského zákoníku neplatné.

Z OBCHODNÍHO PRÁVA

Nájem nebytových prostor mezi podnikateli a úroky z prodlení

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 11.1.2012, sp. zn. 31 Cdo 660/2010

Velký senát občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ČR se odchýlil od předchozího právního názoru Nejvyššího soudu ČR vyjádřeného dne 26.5.2008 v rozsudku sp. zn. 28 Cdo 2181/2007 a uvedl, že pokud se týká smlouva o nájmu nebytových prostor – s přihlédnutím ke všem okolnostem jejího uzavření - podnikatelské činnosti smluvních stran, podléhá smlouva co do zvláštních ustanovení režimu zákona č. 116/1990 Sb., o nájmu a podnájmu nebytových prostor a ve všem ostatním platí obecná ustanovení pro obchodní závazkové vztahy v obchodním zákoníku, tedy včetně **možnosti dohodnout si smluvně sazbu úroků z prodlení odlišnou od zákonné úpravy** platné pro občanskoprávní vztahy.

Placení daně z přidané hodnoty z kupní ceny

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 17.1.2012, sp. zn. 32 Cdo 3923/2010

Pro rozsah povinnosti kupujícího zaplatit prodávajícímu kupní cenu dohodnutou ve smlouvě není vůbec rozhodné, zda dohodnutá kupní cena zahrnuje či nezahrnuje DPH. Podle § 448 odst. 1 obch. zák. má prodávající právo na zaplacení pouze dohodnuté kupní ceny, a to bez ohledu na to, zda zahrnuje či nezahrnuje DPH, když **žádný právní**

předpis neopravňuje prodávajícího „navýšit“ dohodnutou kupní cenu o DPH ani v situaci, kdy dohodnutá kupní cena DPH nezahrnuje. Je třeba důsledně odlišovat dva vztahy – vztah mezi státem a plátcem DPH v rovině veřejného práva a vztah mezi účastníky kupní smlouvy v rovině soukromého práva. Zatímco z hlediska veřejného práva (ukládajícího povinnost plátcem daně odvést státu v zákonem stanovených případech daň z přidané hodnoty) je podstatné, zda předmětné plnění podléhá DPH a kdo je jejím plátcem, z hlediska soukromého práva je podstatné pouze to, zda mezi účastníky smlouvy byla kupní cena sjednána jako cena konečná, či ze smlouvy vyplývá, že kupující je povinen hradit ke sjednané ceně navíc ještě další částky. Jestliže smlouva neobsahuje závazek kupujícího zaplatit ke kupní ceně i DPH, resp. jestliže smlouva stanoví konečnou cenu, nelze přenášet odpovědnost za odvedení DPH státu na kupujícího.

Náležitosti insolvenčního návrhu na dlužníka podaného věřitelem

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 21.12.2011, sp. zn. 29 NSČR 14/2011

Nejvyšší soud uvedl, že vedle dlužnického také věřitelský insolvenční návrh musí ve smyslu ustanovení § 103 odst. 2 insolvenčního zákona obsahovat jako součást vylíčení okolností, které osvědčují úpadek dlužníka, nejen **konkrétní údaje o dalších věřitelích dlužníka**, nýbrž i konkrétní údaje o pohledávkách takových věřitelů, **včetně konkrétních údajů o splatnosti těchto pohledávek**. Takový požadavek nespĺňuje insolvenční návrh, v němž jsou sice konkrétně označeni další věřitelé dlužníka, avšak konkrétní údaje o pohledávkách takových věřitelů a o jejich splatnosti jsou nahrazovány obecným tvrzením, že dlužník má peněžité závazky, které jsou po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti, respektive neplní své peněžité závazky po dobu delší 3 měsíců po lhůtě splatnosti.

DALŠÍ ZAJÍMAVOSTI

Soudní přezkum vnitrostranických rozhodnutí politických stran

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 27.12.2011, sp. zn. II. ÚS 1969/2010

Ústavní soud ČR dovedl, že povinností obecných soudů je věcně přezkoumávat napadená rozhodnutí vnitrostranických orgánů, a to nejen z hlediska jejich souladu se

stanovami dané politické strany či zákonem, ale především z hlediska možného zásahu do základních práv členů politické strany konkrétní činností jejich "vlastní" politické strany. Některá rozhodnutí (např. odvolání zvolených zástupců vnitrostranických orgánů nadřízeným orgánem strany a jejich nová volba na základě nově upravených podmínek) jsou nepochybně schopné nepřipustně omezit základní práva a svobody jednotlivých členů politické strany.

Povinnost státu zajistit podmínky pro domácí porod

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 18.1.2012, sp. zn. 1 Nc 1/2012

Městský soud odkázal na rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve věci Ternovszki proti Maďarsku (stížnost č. 67545/09, rozsudek ze dne 14.12.2010) a konstatoval, že právo na volbu porodu doma je součástí práva na ochranu soukromého a rodinného života a je na místě od státu spravedlivě požadovat, aby zajistil institucionální podmínky k volbě porodu doma. Vzhledem k tomu, že stát neuděluje registrace porodním asistentkám a soukromé porodní asistentky odrazuje od toho, aby poskytovaly péči u porodů doma, je namístě se obrátit na nemocnici ve spádové oblasti dle bydliště ženy, aby podmínky k porodu doma zajistila.

S pozdravem,

JUDr. David Karabec

Vydáno jako informační materiál určený výhradně pro potřebu klientů
advokátní kanceláře JUDr. Davida Karabce, se sídlem v Praze 8, Na Stráži 1306/5, č.ev ČAK 7353.
tel: +420 283 843 130, fax: +420-283 840 760, e-mail.: advokatni.kancelar@karabec.cz
<http://www.karabec.cz/>

© JUDr. David Karabec - advokát, 2012